

Nr 143.

Av herr **Viklund** i Oviken, *om ändring av § 59 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.*

Enligt nu gällande lagbestämmelser har staten kommunal skattskyldighet först och främst för de egentliga jordbruksdomänerna samt vidare för sådana kronoparker, som äro inköpta före år 1874 eller bildade av staten tillhörig jordbruksdomän eller del av sådan. Bestämmelsen rörande statens skattskyldighet för vissa kronoparker återfinnes i § 59 av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 och tillkom vid 1898 års riksdag på grund av en kungl. proposition i ämnet.

Denna kungl. proposition föranleddes av en riksdagsskrivelse av år 1892. I denna skrivelse erinrade Riksdagen om ett kungl. brev av den 29 maj 1874, enligt vilket medgivits, att kronan tillhöriga mindre hemman och lägenheter, vilkas årliga arrendeavkastning understege 200 riksdaler, finge försäljas, samt om Riksdagens beslut vid samma års riksmöte, att köpeskillingen för de sålunda försälda hemmanen och lägenheterna skulle användas till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark. Till följd av dessa bestämmelser hade ett stort antal hemman med så beskaffad mark av kronan inköpts och förvandlats till kronoparker. Då nu på grund av gällande lagbestämmelser kommunalutskylder ej längre kunde påläggas dessa fastigheter, sedan de av kronan förvärvats, hade det förhållande inträtt, att de skattebidrag, som förut utgått av dessa fastigheter, nu måste överflyttas på övriga beskattningsföremål inom de respektive socknarna. Vidare erinrade Riksdagen om att genom domänstyrelsens åtgöranden skogsmark kunde från kronodomäner avsöndras och utläggas till kronopark, ävensom att hel kronodomän

med delvis skogbärande, delvis till skogsodling tjänlig mark ävenledes kunde förvandlas till sådan. Även i dessa fall komme fastigheter, som förut varit kommunalt skattskyldiga, att undandragas den kommunala beskattningen. På grund av vad sålunda anförts, anhöll Riksdagen om sådan förändring i § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, att kommunalutskylder skulle kunna påföras dels de hemman eller hemmansdelar, vilka staten från enskilda personer inköpt och förvandlat till kronoparker och dels de jordbruksdomäner eller de delar av sådana, av vilka kronoparker blivit bildade.

I den förut omnämnda kungl. propositionen till 1898 års riksmöte upptogs de av Riksdagen sålunda uttalade önskemålen. I § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet gjordes ett tillägg, som utsträckte den kommunala skattskyldigheten till kronoparker, »som bildats vare sig av mark, som åt kronan inköpts efter 1874 års början, eller av staten tillhörig jordbruksdomän eller del av sådan».

På grund av denna lagbestämmelse upphävdes sålunda i ganska stor utsträckning den skattefrihet i kommunalt hänseende, som staten dittills åtnjutit för kronoparkerna. Emellertid tog man icke steget fullt ut och ålade staten kommunal skattskyldighet för alla dess skogsfastigheter. Skattefriheten bibehölls *för äldre, före år 1874 tillkomna skogsdomäner samt för vid avvitring bildade kronoparker, renbetesland och kronoöverloppsmarker.*

Det synes mig emellertid vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att staten ålägges kommunal skattskyldighet även för dessa egendomar. Intet avgörande skäl föreligger för, att staten bör intaga en undantagsställning i fråga om den kommunala skattskyldigheten och det allra minst för sådana egendomar, som ofta nog lämna en högst betydande inkomst. Redan förut är ju staten skyldig att för *alla* sina allmänningsskogar bidra till täckande av väghållningsdistrikts utgifter, och ett utsträckande av denna skyldighet till att gälla även de egentliga kommunalutskylderna blir ju sålunda endast ett fullföljande av den lagstiftning i detta avseende, som påbörjades, då 1891 års väglag fastställdes. Ty samma skäl, som tala för att staten för sina allmänningsskogar bör delta i kostnaderna för väghållningsbesvärets utgörande, gälla även vid bedömning av frågan, huruvida staten för dem bör erlægga kommunalutskylder.

De allra flesta av de kronoegendomar, varom här är fråga, äro belägna i Norrland och Dalarna. Vid 1898 års utgång var endast i rikets två nordligaste län taxeringsvärdet av sådana allmänningsskogar, som här

åsyftas, över 35 millioner kronor och i Kopparbergs län ensamt inemot 13 millioner kronor. Även i de övriga norrländska länen torde dessa kronoparker representera ett högst betydande värde. Det torde sålunda vara lätt att inse, vilken betydande lättnad i den kommunala skattetungan, som genom den ifrågasatta lagstiftningen skulle åstadkommas i en hel mängd fattiga landskommuner i Norrland och Dalarne. Frågan om statens kommunala skattskyldighet för allmänningsskogarna är alltså i övervägande grad en norrlandsfråga och därtill en sådan av synnerlig vikt och betydelse. Och nog måste det väl ändå betecknas som en stor orättvisa, att i de fattiga norrlandskommunerna stora och understundom högst värdefulla skogsfastigheter icke lämna det ringaste bidrag till fyllande av de kommunala behoven, under det att kommunerna i södra och mellersta Sverige få bidrag till sina utskylder från snart sagt all där belägen jordegendom.

Härtill kommer nu också, att de ifrågavarande kronoegendomarna till stor del äro belägna inom sådana kommuner, som äro synnerligen hårt betungade av kommunalskatter. Under sådana förhållanden skulle ju staten genom att erlægga kommunalutskylder för dessa egendomar åtminstone i någon mån befrämja den utjämning av de kommunala skattebördorna, som ju numera allmänt erkännes vara inte bara önskvärd, utan fastmer alldeles nödvändig. Även detta är ju en sida av saken, som icke bör förbises.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag,

att Riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring av § 59 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, att staten åläggas kommunal skattskyldighet även för äldre, före år 1874 tillkomna skogsdomäner samt för vid avvitring bildade kronoparker, renbetesland och kronoöverlopsmarker.

Stockholm den 25 januari 1914.

D. Viklund.

I motionens syfte instämma:

A. J. Wedin.

J. R. Sundström.

Ing. Bergman.

G. F. Lundgren.

G. Nic. Torgén.